

April 2021

การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาคุณลักษณะ เด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน

ปณัฏฐรัตน์ จารุชัยวัฒน์

นัทธมน บุญสิงห์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

จารุชัยวัฒน์, ปณัฏฐรัตน์ and บุญสิงห์, นัทธมน (2021) "การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาคุณลักษณะ เด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน," *Journal of Education Studies*: Vol. 49: Iss. 2, Article 5.

DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.49.2.5

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol49/iss2/5>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การนำเสนอแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน

A Proposed Guideline for Teachers in Developing Characteristic
of Thai Preschoolers to ASEAN Community

ปณัฐชนม์ จารุชัยนิวัฒน์¹ และ นัทธมน บุญสิงห์²

Panutsorn Jaruchainiwat¹ and Natthamon Bunsing²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน และ 2) เสนอแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน ตัวอย่าง คือ ครูอนุบาลโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 397 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแนวคำถามในการประชุมกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ค่าเฉลี่ยการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนในสภาพที่เป็นจริงแตกต่างจากสภาพที่ควรจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนที่สำคัญ ได้แก่ 2.1) ครูควรจัดเวลาในการดูแลตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างในการมีสุขภาวะทางกายและใจที่ดี และกระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำคู่มือครู 2.2) ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นมิตรไมตรีต่อกัน และผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจของครู 2.3) ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนเกี่ยวกับอาเซียนโดยเริ่มจากเรื่องราวใกล้ตัวเด็ก จากนั้นจึงสอนเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศในอาเซียน และผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดการสร้างเจตคติที่ดีต่ออาเซียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

คำสำคัญ : คุณลักษณะเด็กอนุบาล, ประชาคมอาเซียน, แนวทางสำหรับครู

Article Info: Received 7 June, 2017; Received in revised form 28 December, 2020; Accepted 20 May, 2021

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล : tpattamasiri@hotmail.com

Ph.D., Lecturer in Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Email: tpattamasiri@hotmail.com

² นิสิตมหาบัณฑิตบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล : nndiary@hotmail.com

Graduate student in Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Email: nndiary@hotmail.com

หมายเหตุ : งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

Abstract

The research objectives of this study were to study the needs of preschool teachers in developing characteristics of Thai pre-schoolers to ASEAN community and to propose approaches to develop characteristics of Thai pre-schoolers to the ASEAN community. The participants included 397 preschool teachers in schools under the Office of the Basic Education Commission. The research instruments utilised included questionnaire and questions for a focus group. Data was analysed using frequency, percentage, mean, standard deviation, *t*-test, Modified Priority Needs Index, and content analysis. The research findings were as follows. First, the mean scores of the developing characteristic of Thai pre-schoolers to ASEAN community in reality were significantly different from the mean scores that they should be at a .01 level in all aspects. Second, guidelines to develop characteristics of Thai pre-schoolers to the ASEAN community should include teachers allocating time to care for themselves and that the Ministry of Education should prepare a teacher manual about being a good model to care for physical and mental well-being. Teachers should create activities that promote pre-schoolers to interact positively and school administrators should develop teachers' knowledge and understanding in teaching such matters. Further, teachers should enhance pre-schoolers' positive attitude towards ASEAN by encouraging them to learn from daily life situations followed by linking ASEAN with their daily life and school administrators should define topics to enhance positive attitude towards ASEAN citizenship in the school curriculum.

Keywords: characteristic of preschoolers, ASEAN community, guidelines for teachers

บทนำ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมอาเซียน การรวมตัวของประเทศสมาชิกอาเซียนมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับโลกให้สูงขึ้น รวมถึงการจัดความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมในอาเซียน (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554) การสร้างประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งต้องอาศัยประชาชนในประเทศสมาชิกเป็นสำคัญ การเตรียมทรัพยากรบุคคลจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเตรียมคนรุ่นใหม่ตั้งแต่วัยเยาว์ให้มีคุณลักษณะสู่ประชาคมอาเซียนที่เหมาะสม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลาย การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในอาเซียน (วลัยพร แสงนภาพร, 2552)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [สพฐ.] (2553) มีนโยบายสำคัญที่มุ่งพัฒนานักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อเตรียมเยาวชนไทยให้มีความพร้อมสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียนที่มีสมรรถนะสำคัญในการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียน โดยกำหนดคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียนไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านเจตคติ นอกจากนี้ สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554) ได้ระบุแนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญสำหรับนักเรียนในการดำเนินในประชาคมอาเซียนไว้ ดังนี้ 1) ความเป็นมิตรไมตรี สันติภาพ และความสงบสุข เรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อทำความดีแก่ผู้อื่น 2) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ 3) ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและ

การดำรงชีวิตที่มีประสิทธิภาพ 4) ความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน และ 5) ความฉลาดในการคิดและศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ซึ่งคุณลักษณะและสมรรถนะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่มุ่งให้เด็กอายุ 3-6 ปี ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์จิตใจ และสติปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สรุปได้ว่า การพัฒนาเด็กให้สามารถดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียนได้นั้น นอกจากจะพัฒนาด้านความรู้แล้ว ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านทักษะ และเจตคติ โดยคุณลักษณะเด็กอนุบาลในประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้เกี่ยวกับอาเซียนประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม 2) ด้านทักษะพลเมืองอาเซียน ประกอบด้วย การมีสุขภาวะทางกายและใจ การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง และ 3) ด้านความตระหนักในความเป็นอาเซียน ประกอบด้วย ความภูมิใจในความเป็นไทยและอาเซียน การมีวิถีประชาธิปไตย การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเหมาะสมควรดำเนินการโดยไม่แทรกแซงสิทธิมนุษยชน ยกย่องความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐาน ให้เด็กมีบริบทของการอยู่ร่วมกัน ให้คุณค่าและคงไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียน (สพฐ., 2553; สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554, 2557) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรม โดย National association for the Education of Young Children (NAEYC) และ Association for Childhood Education International (ACEI) ได้ระบุถึงคุณลักษณะของครูปฐมวัยในสังคมพหุวัฒนธรรมตามหลักการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการและวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย (Developmentally Culturally Appropriate Practice: DCAP) ไว้ 12 ประการ ได้แก่ การมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก การมีความเชื่อว่าสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การช่วยเหลือให้เด็กเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลาย ความตระหนักและการยอมรับในความแตกต่างของตนเองและเด็ก การช่วยเหลือเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ การปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวอย่างเคารพและให้เกียรติ การใช้วิธีสอนและสื่อที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก การประเมินการสอนเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของเด็ก การค้นหาและพัฒนาการสอนเชิงพหุวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ การสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ยอมรับและเข้าใจผู้อื่น การมีความคิดเชิงบวกต่อตนเองและผู้อื่น และ การตระหนักถึงมุมมองที่แตกต่างหลากหลาย (De Melendez & Beck, 2012) นอกจากนี้ Derman-Sparks and Edwards (2010) ได้กล่าวถึง เป้าหมายหลักของแนวการสอนแบบปราศจากอคติสำหรับเด็กวัยอนุบาลไว้ 4 ข้อ ได้แก่ 1) การสร้างความรู้ ความมั่นใจในอัตลักษณ์ของตนเอง 2) การพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ในบริบทที่แตกต่างหลากหลายด้วยความสบายใจและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน 3) การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) การพัฒนาทักษะในการยืนหยัดต่อสู้เพื่อตนเองและผู้อื่นเมื่อเผชิญกับความไม่ยุติธรรม กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาล ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม 2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมพหุวัฒนธรรม และ 3) ด้านการเป็นแบบอย่างการเป็นพลเมืองในสังคมพหุวัฒนธรรม

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียนให้ประสบผลสำเร็จ แต่ในปัจจุบันพบว่า ครูอนุบาลยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการเตรียมเด็กอนุบาลให้มีความพร้อมในการเป็นพลเมืองของประชาคมอาเซียน โดยครูอนุบาลส่วนใหญ่เน้นการจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ไม่ได้คำนึงถึงการพัฒนาเด็กไปสู่การมีความพร้อมด้านทักษะและเจตคติของการเป็นพลเมืองอาเซียน นอกจากนี้ ผลการสำรวจเกี่ยวกับความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย พบว่า ชาวคนไทยมีความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนอยู่ในลำดับ 8 ซึ่งเป็นลำดับท้ายของประเทศสมาชิกอาเซียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับ

การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองอาเซียนของผู้เรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษา โดยงานวิจัยของ สวาสุภีพร แสนคำ และคณะ (2557) ที่ศึกษานาครดภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน ซึ่งงานวิจัยดังกล่าว เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการศึกษาปฐมวัยในภาพรวม ไม่ได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลในประชาคมอาเซียนไว้โดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของครูและแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน อันจะนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมบทบาทของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยให้มีความพร้อมสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของอาเซียนที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมและประเทศต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนด้านใดบ้าง
2. แนวทางของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน
2. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน

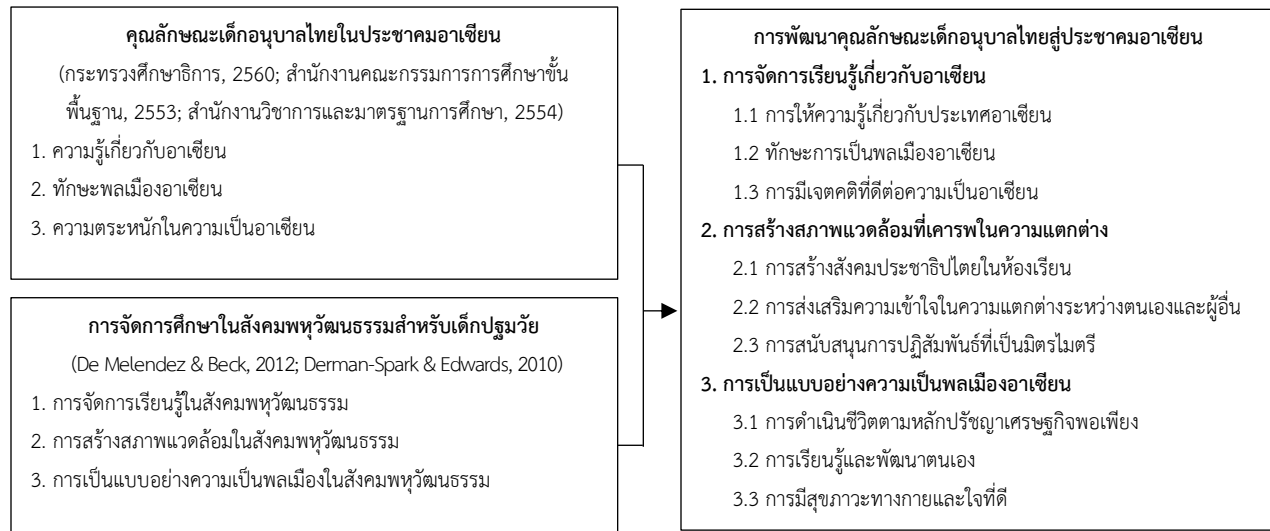
วิธีการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับคุณลักษณะเด็กอนุบาลในประชาคมอาเซียน และการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กอนุบาลจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ แล้วสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน (ภาพ 1)

ภาพ 1

กรอบแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน

1.2 นำกรอบแนวคิดที่สังเคราะห์มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน (ตาราง 1)

ตาราง 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวทางสำหรับครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน		องค์ประกอบย่อย
1. การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน		
1.1 การให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศในอาเซียน		1.1.1 ความรู้ด้านเศรษฐกิจ
		1.1.2 ความรู้ด้านสังคม
		1.1.3 ความรู้ด้านวัฒนธรรม
1.2 การฝึกทักษะการเป็นพลเมืองอาเซียน		1.2.1 การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น
		1.2.2 ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
		1.2.3 การติดต่อสื่อสารอย่างเข้าใจ
1.3 การสร้างเจตคติที่ดีต่อความเป็นอาเซียน		1.3.1 ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย
		1.3.2 การเห็นคุณค่าของการเป็นพลเมืองอาเซียน
		1.3.3 การมีความรู้สึกที่ดีต่อประเทศสมาชิกอาเซียน

ตาราง 1 (ต่อ)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวทางสำหรับครูในการ พัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน	องค์ประกอบย่อย
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เคารพในความแตกต่าง	
2.1 การสร้างสังคมประชาธิปไตยในห้องเรียน	2.1.1 การปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค 2.1.2 การเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น 2.1.3 การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี
2.2 การส่งเสริมความเข้าใจในความแตกต่างระหว่าง ตนเองและผู้อื่น	2.2.1 การมีทัศนคติเชิงบวกต่อตนเองและผู้อื่น 2.2.2 การเคารพในความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น 2.2.3 การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น
2.3 การสนับสนุนการปฏิสัมพันธ์ที่เป็นมิตรไมตรี	2.3.1 การเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน 2.3.2 การช่วยเหลือและมีน้ำใจ 2.3.3 การปฏิบัติด้วยความเคารพและให้เกียรติ
3. การเป็นแบบอย่างความเป็นพลเมืองอาเซียน	
3.1 การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.1.1 การพอประมาณ 3.1.2 การมีเหตุผล 3.1.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดี
3.2 การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง	3.2.1 การแสวงหาความรู้ 3.2.2 การคิดและแก้ปัญหา 3.2.3 การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้
3.3 การมีสุขภาวะทางกายและใจที่ดี	3.3.1 การมีสุขภาพและสุขนิสัยที่ดี 3.3.2 การมีสุขภาพจิตดีและมีความสุข 3.3.3 การมีคุณธรรมและจิตใจที่ดีงาม

2. การกำหนดประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูอนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 60,818 คน

2.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 397 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973 อ้างถึงใน วรณีย์ แกมเกตุ, 2551) เพื่อประมาณค่าสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน

2.2.2 คำนวณขนาดตัวอย่างครุอนุบาลจำแนกตามภาค โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 170 คน ภาคกลาง จำนวน 87 คน ภาคเหนือ จำนวน 83 คน และภาคใต้ จำนวน 57 คน

2.2.3 ดำเนินการสุ่มโรงเรียนโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากโรงเรียน และใช้จำนวนครุอนุบาลทั้งโรงเรียนเป็นตัวอย่าง ได้จำนวนโรงเรียน 36 โรงเรียน ประกอบด้วย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 14 โรงเรียน ภาคกลาง จำนวน 10 โรงเรียน ภาคเหนือ จำนวน 7 โรงเรียน และภาคใต้ จำนวน 5 โรงเรียน

2.3 กำหนดผู้ให้ข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (focus group) คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 10 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของความต้องการจำเป็นและเสนอแนะแนวทางสำหรับครุอนุบาลในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการและอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านอาเซียน จำนวน 3 คน และครุอนุบาล จำนวน 3 คน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด ดังนี้

3.1 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของครุอนุบาลในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน ข้อคำถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ชั้นเรียนที่กำลังปฏิบัติการสอน ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียน ที่สอน จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (dual-response format) (Withkin, 1984 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ในการตอบข้อมูล 2 ส่วน คือ การปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนในสภาพที่เป็นจริง และการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมในสภาพที่ควรจะเป็น โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน 2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เคารพในความแตกต่าง และ 3) ด้านการเป็นแบบอย่างความเป็นพลเมืองอาเซียน ด้านละ 18 ข้อ รวม 54 ข้อ

3.2 แนวคำถามการสนทนากลุ่ม เป็นข้อคำถามแบบมีโครงสร้างลักษณะปลายเปิดในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลในประชาคมอาเซียน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน 2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เคารพในความแตกต่าง และ 3) ด้านการเป็นแบบอย่างความเป็นพลเมืองอาเซียน ด้านละ 4 ข้อ รวม 12 ข้อ

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนจากกรอบแนวคิดการวิจัย และศึกษาหลักเกณฑ์การสร้างเครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็นจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง

4.2 กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและข้อคำถามในแบบสอบถาม และแนวคำถามการสนทนากลุ่มตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นสร้างแบบสอบถามและแนวคำถามการสนทนากลุ่มตามโครงสร้าง แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข

4.3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณค่าความตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์ว่าค่าดัชนี IOC ต้องมากกว่า 0.5 จึงจะถือว่าข้อคำถามสอดคล้องกับโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด ซึ่งพบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5–1.0 แสดงว่าข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูอนุบาลจำนวน 40 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 แสดงว่ามีคุณภาพสูง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

5.1.1 ส่งจดหมายขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียน

5.1.2 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

5.1.3 ติดตามแบบสอบถามทางโทรศัพท์และตรวจนับจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน พบว่าได้แบบสอบถามคืนจำนวน 397 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5.1.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล พบว่า แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

5.2.1 ติดต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน เพื่อขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

5.2.2 ส่งจดหมายขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่ม และผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความต้องจำเป็นของครูอนุบาลในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนถึงผู้เชี่ยวชาญ

5.2.3 ดำเนินการสนทนากลุ่มโดยใช้ระยะเวลา 3 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยอธิบายความเป็นมาของการสนทนากลุ่ม จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมอภิปราย และจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุของความต้องการจำเป็น และแนวทางเพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

6.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

6.1.2 ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน

6.1.2.1 หาค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง และค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็น และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในสภาพที่เป็นจริง และค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในสภาพที่ควรจะเป็น โดยการทดสอบค่าที (t -test) ด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่

6.1.2.2 จัดลำดับความต้องจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลในประชาคมอาเซียน โดยใช้วิธีการเรียงลำดับ Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) จากมากไปน้อย

6.2 การวิเคราะห์สาเหตุของความต้องจำเป็นและแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนจากการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน

1.1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนโดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับสูง ($M = 3.51$) และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมาก ($M = 4.65$) การทดสอบค่าที่พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูจำแนกตามสภาพจริงและสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ครูอนุบาลมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนในทุกด้าน

1.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนจำแนกรายด้าน พบว่า การปฏิบัติของครูตามสภาพจริง อยู่ในระดับสูง 2 ด้าน และปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ($M = 3.55$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เคารพในความแตกต่าง ($M = 3.51$) และด้านการเป็นแบบอย่างความเป็นพลเมืองอาเซียน ($M = 3.47$) ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติของครูตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน โดยด้านการเป็นแบบอย่างความเป็นพลเมืองอาเซียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ($M = 4.66$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เคารพในความแตกต่าง ($M = 4.65$) และด้านการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน ($M = 4.62$) ตามลำดับ

1.3 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน มีดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการเป็นแบบอย่างความเป็นพลเมืองอาเซียน ($PNI = 0.34$) โดยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการมีสุขภาพทางกายและใจที่ดีเป็นลำดับแรก ($PNI = 0.37$) รองลงมาคือการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ($PNI = 0.35$) และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($PNI = 0.30$) ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 คือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เคารพในความแตกต่าง ($PNI = 0.33$) โดยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการสนับสนุนการปฏิสัมพันธ์ที่เป็นมิตรไมตรีเป็นลำดับแรก ($PNI = 0.34$) รองลงมาคือ การส่งเสริมความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่น และการสร้างสังคมประชาธิปไตยในห้องเรียน เป็นเท่ากันเป็นลำดับที่สอง ($PNI = 0.32$)

ลำดับที่ 3 คือ ด้านการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน ($PNI = 0.30$) โดยพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเป็นอาเซียนเป็นลำดับแรก ($PNI = 0.35$) รองลงมาคือ การฝึกทักษะการเป็นพลเมืองอาเซียน ($PNI = 0.33$) และการให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ($PNI = 0.24$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนจากการสนทนากลุ่ม

2.1 ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านการเป็นแบบอย่างความเป็นพลเมืองอาเซียน

สาเหตุของความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด คือ ครูมีภาระงานมากจึงทำให้ไม่มีเวลาดูแลตนเอง รองลงมาคือ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการมีสุขภาพทางกายและใจที่ดีทำให้ครูขาดความตระหนักในการดูแลสุขภาพ และไม่เห็นความสำคัญของการแสดงพฤติกรรมการดูแลสุขภาพให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่าง

แนวทางสำหรับครู คือ ครูควรจัดสรรเวลาในการดูแลตนเองเพื่อให้สามารถแสดงพฤติกรรมการมีสุขภาพทางกายและใจที่ดีให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่าง และครูควรศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพทางกายและใจเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง แนวทางสำหรับผู้เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับการเป็น

แบบอย่างความเป็นพลเมืองอาเซียน เพื่อให้ครูมีแนวทางการพัฒนาเด็กที่เป็นรูปธรรม สถาบันผลิตครูควรบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพทางกายและใจให้ครูปฐมวัยรุ่นใหม่ และ รัฐบาลควรกำหนดเรื่องการมีสุขภาวะทางกายและใจเป็นสมรรถนะสำคัญสำหรับครูอนุบาล

2.2 ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เคารพในความแตกต่าง

สาเหตุของความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด คือ ครูไม่ได้รับการปลูกฝังให้เห็นความสำคัญของการสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงทำให้ครูไม่ให้ความสำคัญกับการฝึกให้เด็กรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รองลงมาคือ ครูขาดความระมัดระวังในการปฏิบัติและใช้คำพูดที่ไม่ให้เกียรติกับเด็ก จึงทำให้ถ่ายทอดความเป็นอคติไปสู่เด็กโดยไม่รู้ตัว รวมถึงความไม่เพียงพอของสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนับสนุนเด็กให้มีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นมิตรไมตรีต่อกัน

แนวทางสำหรับครู คือ ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น โดยเปิดโอกาสให้เด็กรับฟังความคิดเห็น ช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และ ครูควรเปิดใจยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ปฏิบัติต่อเด็กอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน แนวทางสำหรับผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูอนุบาลให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนเด็กให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำแนวทางการสอนเด็กให้มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีมิตรไมตรีต่อกันไว้ในคู่มือการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และสถาบันผลิตครูควรเพิ่มเติมเนื้อหาดังกล่าวไว้ในหลักสูตรการผลิตครูปฐมวัย

2.3 ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ด้านการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน

สาเหตุของความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด คือ ครูไม่เห็นความสำคัญของการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นพลเมืองอาเซียน ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาเด็ก รองลงมาคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการสอนเกี่ยวกับอาเซียน เน้นการสอนเฉพาะด้านความรู้ นอกจากนี้ ครูมีเจตคติที่ดีไม่ต่อการสอนเกี่ยวกับอาเซียนโดยมองว่าเป็นเรื่องยากไกลตัวเด็ก และไม่เห็นความสัมพันธ์ของความเป็นอาเซียนกับการดำรงชีวิตประจำวัน

แนวทางสำหรับครู คือ ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน โดยเริ่มต้นสอนจากสิ่งใกล้ตัวเด็กและเชื่อมโยงความเป็นอาเซียนเข้ากับชีวิตประจำวัน และ ครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเจตคติต่อความเป็นอาเซียนให้แก่เด็ก แนวทางสำหรับผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดเรื่องการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเป็นอาเซียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้ครูนำไปใช้ในการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเป็นอาเซียน และ รัฐบาลควรจัดโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างครูไทยกับครูในอาเซียน

อภิปรายผล

1. ความสำคัญของครูในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กในด้านการดูแลสุขภาพทางกายและใจ

ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองให้มีสุขภาวะทางกายและใจที่ดีเป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากครูอนุบาลมีภาระงานที่ต้องทำเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ไม่มีเวลาดูแลสุขภาพกายใจของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุขนิษฐ์ บัณขุนันทกุล (2548) ที่พบว่า ครูอนุบาลในโรงเรียนที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้มีภาระงานมากกว่าในอดีต นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ นนทรี สัจจารธรรม และ ณฐินี พงศ์ไพฑูรย์สิน (2557) ยังพบว่า ครูมีพฤติกรรมทางด้านสุขภาพอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลางและมีภาวะเสี่ยงที่เป็นภัยต่อสุขภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเครียดและภาระงานที่มากเกินไปของครู ดังนั้น หากครูไม่สามารถดูแลสุขภาพกายและใจของตนเองได้ จะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เด็กได้ จากผลการสนทนากลุ่มสรุปได้ว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีสุขภาวะกายใจที่ดีให้แก่ครูอนุบาลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยให้ครู

ตระหนักถึงความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กอนุบาล ซึ่งเป็นวัยที่เรียนรู้และซึมซับการปฏิบัติจากสิ่งที่พบเห็น สอดคล้องกับ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2553) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูว่า อิทธิพลสำคัญในการเกิดพฤติกรรมในเด็กอนุบาล คือ การเลียนแบบจากแม่แบบที่เด็กมีความผูกพันและชื่นชอบ ดังนั้น การที่ครูเป็นแบบอย่างให้แก่เด็กในการดูแลสุขภาพทางกายและใจที่將會ช่วยปลูกฝังให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีอันจะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของการเติบโตเป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพต่อไป

2. การส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นมิตรไมตรีต่อกัน

ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นมิตรไมตรีต่อกันเป็นลำดับที่ 2 สาเหตุความต้องการจำเป็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ครูไม่ได้รับการปลูกฝังให้เห็นความสำคัญของการสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงทำให้ครูไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของเพื่อน อีกทั้ง ครูยังขาดความระมัดระวังในการใช้คำพูดและการปฏิบัติต่อเด็กอย่างให้เกียรติ สาเหตุดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รังรอง สมมิตร (2556) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถตอบสนองเด็กอย่างทันท่วงที บางครั้งใช้คำพูดในเชิงลบหรือข่มขู่เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ครูไม่พึงประสงค์ รวมทั้งใช้คำพูดล้อเลียนเด็ก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูไม่เห็นความสำคัญของการปฏิบัติต่อเด็กอย่างเคารพและให้เกียรติ โดยผลการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางสำหรับครู สรุปได้ว่า ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีสอนโดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะในการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นอยู่เสมอ มีน้ำใจ รู้จักเคารพและให้เกียรติผู้ที่มีความแตกต่างจากตนเอง นอกจากนี้ ครูควรเปิดใจยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาคเท่าเทียม ดังที่ Bredekamp and Copple (1997) ระบุว่า การที่ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กในบรรยากาศของการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความก้าวหน้าทางพัฒนาการที่เหมาะสม นอกจากนี้ อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2553) กล่าวถึงการส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กว่า ครูควรทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ผ่อนคลาย การลดความมีอคติในปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะช่วยให้เด็กพัฒนาเจตคติทางบวกต่อความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมได้

3. การสร้างความตระหนักแก่ครูในการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเป็นพลเมืองอาเซียนให้แก่เด็กอนุบาล

ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเป็นพลเมืองอาเซียนให้แก่เด็กอนุบาลเป็นลำดับที่ 3 สะท้อนให้เห็นว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน จึงทำให้ครูมองว่าการสอนอาเซียนเป็นเรื่องยากต่อความเข้าใจของเด็ก รวมทั้งไม่เห็นความสำคัญของการสอนให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นอาเซียน ทั้งที่เรื่องดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ สมุน อมรวิวัฒน์ (2551) ได้กล่าวว่า เด็กควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านค่านิยมและเจตคติที่ถูกต้องในการเตรียมตน และมีความสามารถในการอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ Kellert (2002) ที่กล่าวว่า ครูควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเจตคติมากกว่าความรู้ โดยการให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยชี้ให้เด็กเห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อความรู้ จากผลการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่า ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากการนำสิ่งใกล้ตัวเด็กมาสอน จากนั้นจึงสอนให้เด็กเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับอาเซียน หรือการสร้างภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่เด็ก ก่อนที่จะให้เด็กมีความภาคภูมิใจในความเป็นอาเซียน สอดคล้องกับ สำลี ทองธิว (2555) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสิ่งที่เด็กเรียนรู้มีความหมายและเชื่อมโยงกับตัวของเด็ก นอกจากนี้ Kellert (2002) กล่าวเพิ่มเติมว่า การมีเจตคติที่ดีเป็นหัวใจของการเรียนการสอน เนื่องจากเมื่อเด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้จะนำไปสู่ความเข้าใจและความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต ดังนั้นในการเรียนรู้ความเป็นอาเซียน จึงควรสร้างพัฒนาเจตคติที่ดีต่อความเป็นอาเซียนเพื่อให้เด็กมองเห็นความสำคัญของการเป็นสมาชิกในประชาคมอาเซียน

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. ครูควรนำข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนที่ได้จากงานวิจัยไปใช้เป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรนำข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนไปใช้ในการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน
3. กระทรวงศึกษาธิการควรนำข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางไปใช้ในการจัดทำนโยบายและคู่มือการปฏิบัติของครูเพื่อให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนในโรงเรียนสังกัดอื่นเพิ่มเติมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างครอบคลุม
2. ควรมีการสร้างโปรแกรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อส่งเสริมให้ครูพัฒนาคุณลักษณะเด็กอนุบาลไทยสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นนท์ สัจจารธรรม และ ณัฐนิ พงศ์ไพฑูรย์สิน. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพและการใช้บริการสาธารณสุขของครูมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี. *Bangkok University Research Conference*, 5(10), 3-6.
- รังรอง สมมิตร. (2556). *กระบวนการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กตามแนวคิดชุมชนแห่งการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการดูแลเด็กปฐมวัย : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/43624>
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัยพร แสงนภาพวร. (2552). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน. *วารสารการศึกษาไทย*, 6(61), 12-15.
- สวาสฎิพร แสนคำ, สุวิมล โพธิ์กลิ่น, และ นกมล เจนอักษร. (2557). *อนาคตภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทประชาคมอาเซียน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [สพฐ.]. (2553). *คู่มือดำเนินงานโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน : Spirit of ASEAN ตามโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (education hub)*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *การบรรยายทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนักเรื่องการค้าสู่ประชาคมอาเซียน*. พิมพ์ดี.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาสู่อาเซียน*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). *แนะนำ ASEAN curriculum sourcebook*. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำลี ทองจิวิ. (2555). หลักสูตรอาเซียนเพื่อการรู้อาเซียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 14(3), 95-106.

สุนินทร์ บัณฑิตนุกุล. (2548). *กรณีศึกษาภาระงานครูอนุบาลในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).

<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/8846>

สุนน อมรวิวัฒน์. (2551). *รวมนวัตกรรมทฤษฎีการศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน*. สาราเด็ก.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. (2553). โมดูล 7 ชั้นเรียนของครูผู้จัดการ. ใน *ชุดฝึกอบรมปฐมวัยโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง* (247-320). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Bredenkamp, S., & Copple, C. (1997). *Developmentally appropriate practice in early childhood education*. NAEYC.

De Melendez, W. R., & Beck, V. (2012). *Teaching young children in multicultural classroom: Issues, concepts, and strategies* (4th ed.). Cengage Learning.

Derman-Sparks, L., & Edwards, J. O. (2010). *Anti-bias education for young children and ourselves*. NAEYC.

Kellert, S. R. (2002). Experiencing nature: Affective, cognitive, and evaluative development in children. In P. H. Kahn, Jr. & S. R. Kellert (Eds.), *Children and nature: Psychological, sociocultural, and evolutionary investigations* (117–151). MIT.